روش‌های تدبر قرآن به قرآن

روش‌های تدبر در قرآن جلد پنجم

(توضیحات کامل)

www.QuranAhlebayt.ir

روش‌های تدبر در قرآن جلد پنجم- روش‌های تدبر قرآن به قرآن

یکی از ویژگی‌های مهم قرآن، مثانی بودن آن است، به این معنا که هر یک از آیات آن با سایر آیات پشتیبانی می‌شود. بر همین اساس است که در تفسیر قرآن، شیوه تفسیر قرآن به قرآن از مهمترین سبک‌های تفسیری به شمار می‌رود. این کتاب به روش‌هایی از تدبر قرآن به قرآن به صورت سوره‌ای و یا آیه ای اشاره دارد.

ضمناً این کتاب روش‌هایی را برای بررسی چگونگی حضور هر سوره در سوره‌های دیگر آموزش می‌دهد.

مقدمه

از آنجایی که قرآن کتاب هدایت است، همه آیات و کلمات آن در این غرض با هم مشترک‌اند و همدیگر را برای رسیدن به این غرض یاری می‌کنند. بنابراین قرآن مثانی است یعنی آیات آن برای رساندن به هدایت یکدیگر را کمک می‌کنند. پس برای فهم کلمات و آیات یک سوره و یا فهم غرض کلی حاکم بر سوره‌ای می‌توان از سایر کلمات، آیات و نیز غرض کلی حاکم بر دیگر سوره‌ها بهره جست.

به این تبیین و تفسیری و باز شدنی که قرآن توسط خود انجام می‌دهد تفسیر قرآن به قرآن گفته می‌شود. کسانی که معتقد به وجود چنین تفسیری هستند، برای همه قرآن حیثیتی قائل‌اند که می‌تواند ابهامات افراد را با رجوع به سایر آیات و سوره‌ها برطرف نماید.

در این کتاب می‌آموزیم که چگونه همه قرآن را با هم در راستای غرضی مشترک ببینیم. در این صورت امکانات فهم و انس قرآن در ما به صورت ویژه‌ای افزایش یافته و می‌تواند خلأ احتمالی فهم ما را جبران کند.

روش‌های تدبر قرآن به قرآن

روش‌های تدبر در قرآن جلد پنجم

(توضیحات کامل)

www.QuranAhlebayt.ir

برای رسیدن به مهارت‌های تفسیر قرآن به قرآن لازم است ابتدا تدبر سوره‌ای که مربوط به جلد پیش از مجموعه کتب تدبر در قرآن، است در نظر گرفته شود؛ زیرا برای فهم آیات هر سوره، دانستن و در نظر گرفتن غرض سوره مهم و اساسی است. تدبر در هر سوره عبارتست از کشف غرض هدایتی آن سوره است که به صورت خاص و ویژه انسان را به باورها و رفتارهایی دلالت داده و هدایت می‌کند و در قالب موضوعات مختلفی در سوره تبیین شده است.

بی‌بهره بودن از تدبر سوره‌ای در تفسیر قرآن به قرآن خلائی است که استفاده فرد از قرآن را کاهش می دهد و بالعکس دیدن غرض هر سوره در فهم معانی آن سوره می‌تواند تدبر کننده را به وجوه متعددی از فهم یک موضوع دلالت دهد.

بنابراین در تفسیر قرآن به قرآن دو اصل اساسی وجود دارد:

۱. آیات و کلمات قرآن همگی نظامی یکپارچه دارند و می‌توان از این نظام یکپارچه در تفسیر همدیگر بهره جست.

۲. برای بهره جستن از این نظام یکپارچه قرآن، فهم یکپارچگی نظام واحد و یکپارچه سوره بسیار به ما کمک مي کند و تبیین و تفسیر قرآن به قرآن را غنای ویژه می‌بخشد.

از آن جايي که برای بهره‌مندی از دو مورد فوق، لازم است انس ما با قرآن به شدت افزایش یابد، بر همین اساس این کتاب بیش از هر چیز ابتدا بر انس با آیات و سوره‌های آن تأکید دارد. براي انس با قرآن ضمن آنکه باید زندگی خود را وابسته به فهم کتاب آسمانی بدانیم، لازم است تا مرتب و مکرر سوره‌ها و آیات آن را مطالعه، بررسی و قرائت کنیم. لذا از ویژگی‌های این کتاب، مرور مکرر سوره‌ها و آیات آن می‌باشد.

براي تدبر قرآن به قرآن از نظر عقلی می‌توان حالات زیر را در نظر گرفت:

روش‌های تدبر قرآن به قرآن

روش‌های تدبر در قرآن جلد پنجم

(توضیحات کامل)

www.QuranAhlebayt.ir

حالت اول: براي مطالعه سوره‌ای از سایر سوره‌ها و آیات قرآن بهره گرفت.

حالت دوم: براي مطالعه آیاتی از سایر سوره‌ها و آیات قرآن بهره گرفت.

حالت سوم: براي کشف و پژوهش پیرامون موضوعاتی، از سوره‌ها و آیات قرآن بهره گرفت.

حالت سوم: براي فهم معانی کلماتی، از آیات و سوره‌های قرآن بهره گرفت.

بر این اساس درس‌هایی که برای این کتاب در نظر گرفته شده بر مبنای مطالعه موارد زیر است:

مطالعه محتوا کلی یک سوره در کل قرآن: در این حالت برای انس بیشتر با یک سوره، از سایر سوره های قرآن بهره می‌گیریم. در واقع سوره‌های دیگر ما را در جهت انس با سوره‌ای خاص کمک می‌کنند.

بررسی موضوعات کلیدی یک سوره یا غرض آن در کل قرآن: در این حالت با استخراج غرض کلی سوره و یا موضوعات کلیدی آن، سعی می‌شود تا آن حقیقت بسط یافته و بیشتر به جان بنشیند. زیرا همان حقیقت در سوره‌های دیگر با بیان و مصادیق دیگری بیان شده است که می‌توان از این امکان در فهم بیشتر بهره گرفت.

بررسی آیات کلیدي و یا کلمات کلیدی یک سوره در کل قرآن: آیات و کلمات کلیدی در یک سوره نوعاً در سوره‌هاي دیگر نیز موضوع بحث هستند. از این رو می‌توان با ارجاع به سوره‌هاي دیگر بسترهای وقوع دیگر آیات و کلمات را مطالعه کرد و بدین ترتیب به حقایق دیگری دست یافت.

بررسی موضوعات یک سوره در کل قرآن: ممکن است برخی از موضوعات به عنوان موضوعات کلیدی و مهم یک سوره برای ما به نظر نرسد با این حال می‌توان برای مطالعه بیشتر، این موضوعات را در سوره‌هاي دیگر بررسی کرد. گاهی موضوعی که در یک سوره به عنوان موضوع فرعی است در سوره دیگر به عنوان موضوع کلیدی می‌باشد.

روش‌های تدبر قرآن به قرآن

روش‌های تدبر در قرآن جلد پنجم

(توضیحات کامل)

www.QuranAhlebayt.ir

بررسی موضوعات مورد نظر و مبتلابه در کل قرآن: در این حالت ممکن است موضوع به عنوان موضوع کلیدی سوره نباشد ولی می‌توان با در نظر گرفتن آن در کل قرآن، آن موضوع را مورد مطالعه و بررسی قرار داد. در این حالت دانستن وجوه مختلف موضوع مذکور و آشنایی با معانی کلمات بسیار مساعدت می‌کند.

***

لازم است موارد زیر در مطالعه این کتاب در نظر گرفته شود:

۱. کتب در چهار فصل ارائه شده و هر فصلی دارای دروسی است.

۲. درس‌هاي ارائه شده مانند مجلدهای پیشین همراه با تمرین است و در هر یک، خواننده محترم علاوه بر مطالعه، لازم است خود را در مقام تحقیق نیز قرار دهد.

۳. از آنجایی که مبنای این کتاب بر انس با قرآن استوار است، تعمیم تمارین در سوره‌های مختلف می‌تواند توفیق انس را در خواننده محترم به شکل ویژه‌ای افزایش دهد.

٤. در انتهای کتاب پیشنهادی برای تهیه یک دفتر شده است که مخاطب محترم با تدارك چنین دفترچه‌ای زمینه‌ای مناسب برای انس با قرآن پیدا خواهد کرد. بدین ترتیب برخی از تمرین‌ها که نیاز به تدریج در مطالعه و دقت بیشتر دارد به آن دفتر ارجاع داده شده است.

٥. در پایان به مخاطب عزیز پیشنهاد می‌شود تا درصدد تهیه و تدارك دفتری دائمی برای تدبر قرآن به قرآن باشد تا برداشت‌ها و دستاوردهای علمی و معنوی خود را به مرور در آن یادداشت نماید. مطالبی که می‌تواند در این دفتر قرار گیرد علاوه بر مطالبی که در انتهای کتاب آمده می‌تواند موارد زیر باشد.

- سؤالاتی که می‌توان به قرآن ارجاع داد و پاسخ آن را از قرآن گرفت.

روش‌های تدبر قرآن به قرآن

روش‌های تدبر در قرآن جلد پنجم

(توضیحات کامل)

www.QuranAhlebayt.ir

- سؤالاتی که از قرآن برای فرد ایجاد می شود و در تفاسیر جوابی برای پاسخ آن نیست.
- نکات نغز و جالبی که می‌توان از آیات و سوره‌ها و کلمات قرآن به صورت تك جمله براي خود و دیگران به یادگار نوشت.
- آیات کلیدی تکان دهنده‌ای که همچون تابلویی باید همیشه به یاد سپرده شوند.
- روایاتی که با آیه یا سوره‌ای همخوانی آن کشف می‌شود.
- حس معنوی که از یك سوره در موقعی خاص برای فرد حاصل می‌گردد.
- توجه خاصی که لازم است نسبت به سوره‌ای انجام شود.
- سؤالاتی در مورد قرآن که لازم است امام زمان علیه السلام جواب آن را بدهند.
- آیه‌هایی که می‌توانند محبت و مودت ما را به اهل بیت علیهم السلام افزایش دهند.
- ...
- ...

و در ختام:

عمر کوتاه است و انسان فراموش‌کار و هدایت نزدیك، اگر انسان خود را با قرآن دریابد حتماً دُر یابد. زیرا قرآن برای همین مقصود نازل شده است.

عناوین دروس این کتاب عبارتند از:

مقدمه: کلیات روش قرآن به قرآن

درس اول: مطالعه محتوای کلی سوره در کل قرآن

درس دوم: مطالعه سوره از منظر محتوای کلی سوره دیگر

درس سوم: انتخاب زوج سوره بر اساس ظاهر آیات؛ سوره‌های مبارکه شمس و لیل

روش‌های تدبر قرآن به قرآن

روش‌های تدبر در قرآن جلد پنجم

(توضیحات کامل)

www.QuranAhlebayt.ir

درس چهارم: انتخاب زوج سوره بر اساس محتوا؛ سوره‌های مبارکه شمس و اعلی

درس پنجم: انتخاب خانواده سوره؛ سوره‌های مبارکه شمس و لیل و اعلی و نازعات و مؤمنون

درس ششم: انتخاب آیه متناسب با غرض سوره؛ سوره مبارکه تین

درس هفتم: تفصیل حقایق با حقایق؛ سوره مبارکه لیل و انسان

درس هشتم: تفصیل حقایق در بسترهای مختلف (محکم و متشابه)؛ آیاتی از سوره مبارکه نور

درس نهم: تفصیل حقایق با نمونه های قابل مشاهده؛ داستانی از سوره مبارکه شمس

درس دهم: تفصیل اوامر و نواهی (مطلق و مقید)؛ سوره مبارکه نصر

درس یازدهم: تدبر موضوعی –سوره‌ای و آیه‌ای

درس دوازدهم: به دست آوردن عرف معانی کلمات آیه، سوره و موضوع؛ سوره مبارکه قدر